

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 103. ANULU XVII.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: Joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiori straine pe unu 12 fl. v. a. anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 28 Decembre 1869. (9 Ian. 1870.)

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acest'a prenumeratiune noua la acesta foia.

Atragemu atentionea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiececanu in primavera si congressu metropolitanu in toamna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acesta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aproape de lucrările acestoru reprezentantie nationali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de catu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi ca si pana acum de doue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvania si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romania si strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu intardiia cu tramitarea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiune sa se tramite francate — adresandu-le de adreptulu la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

Cu acestu numeru se termina abonemintele pana la ultim'a Decembre 1869!

Natiune, nationalitate.

Atragemu atentionea cetitoriloru indata la inceputu, ca nu ne vomu ocupa nici decum cu definirea acestoru doue concepte abstrase, ci presupunendu-le cunoscute trecemu mai departe a vorbi despre densele.

Conceptele de mai susu asiá dara au datu multu de lucru lumii in anii din urma; s'a versatu si sânge destulu din caus'a acest'a; s'au desiertatu si cassatu tronuri destule totu din caus'a loru. Puterea loru nu s'au tiemurita aci, ele au inceputu a reformá cart'a Europei; ele au inse sa reformeze si referintiele omnilor intre sine.

Cultur'a seculului nostru a nimicitu multe prejudetie de ale trecutului. Inse multe din acele si arunca umbrele sele pana in tempulu nostru de fatia si de multe ori tocm'a acolo unde le-ai acceptá mai putienu. Spiritulu de clase si de caste a trecut si la noi, inse se manifesteaza nu atatu intre diferitele clase sociali, catu intre diferitele popore seu natiuni. Fia-care are o superbia nationale pre care o folosesce la multe ocazioni, dandu lumii de scire, ca in cutare seu cutare privintia e superioara altor'a. Natiunea francesa se numesce pre sine natiunea cea mare (la grande nation), cea germana se crede cea mai culta si mai industriosa, cea magiara cea mai cavaleresca s. a. m. dp. La rendulu loru, fia-care cauta ca limb'a loru, produsele loru literari si industriali sa aiba cea mai mare si cea mai buna trecere; nici odata inse nu se intreba ca ore nu se face acest'a pre socotel'a altor'a. Ba insii germanii suntu acei'a, cari de o parte predica indiferentismulu nationalu, numindu pre ori-ce nationalisti fanatici (magiarii inca i imiteza cate odata), se straduiescu inse pre de alta parte a strimora dezvoltarea limbei, literaturii si chiaru

industrii altoru natiuni in interesulu „civilisatiunei generali“ (allgemeinen Bildung), carea inse imbracata in idei, in limb'a germana, si radimata pre moravuri si obiceiuri germane, trebuie intai sa distruge pre cele originale si apoi sa introduca pre ale sele; — tote aceste pre contulu progresului omenimei. De francesi dicitu ei ca suntu superficiali, italianii lenesi, spaniolii bigoti si asiá in fine numai ei remanu cei adevirati, vrednici de a trai si acei ce se voru lasa de ale sele si voru intrá in chorulu loru.

Directiunea acest'a a trairu pana mai eri alaltari si inca mai traiescu in capetele multor'a.

La prim'a vedere totu lucrulu s'aru pare mai multu teoreticu, mai multu unu lucru de placere de a apartiene de cutare seu cutare nationalitate. Cultur'a sa fia numai generale, apoi tote celelalte voru fi bune.

Cine aru voi sa afirme acest'a pana la estremu, aru voi se dea unu votu de neincredere acelu ce a facutu diversitatea intre popore, acelu ce a facutu de ele au insusiri, prin cari se deosebescu prin temperamentu, prin idei, prin moravuri si obiceiuri unele de altele.

Dara totu acele aru vatemá si interesele generali ale omenimei, pentru ca esperintia ne a aratu si ne arata pana in diu'a de astadi, ca poporele cari si punu in capu sa estermineze pre alte popore, intielegemu de cele cu putere de vietia, se apuca de o lupta zadarnica, carea impedeza si pro atacatori si pre cei atacati in progresare. Immultiescu ur'a si trecarile intre omeni si omeni, cari degeneraza in resbele, cari constau sume enorme de bani si mii de bratie ce puteau sa lucre pentru prosperarea comuna, fiacare in sfer'a sea.

Dara sa abstragemu si dela possibilitatea partii celei mai triste a reului, dela versarile de sange si sa presupunemu ca suntu de ajunsu unele mesuri opressive din partea unui poporu asup'a celuilaltu: cate instrumente nu trebuie acurate cu sudore ce aru pute fi mai bine intrebuintiata, cate diuarie nu trebuie platite spre a huli pre cutare natiune ca sa o faca netrebica in fat'a lumii, cati spioni nu trebuie sustienati, cari, sa mirese in tote parti, ca in partea atacata nu se pregatescu vre-unu actu de isbanda? Asia vedemu ca reulu strabate chiaru si in starea materiale a poporeloru, cari se aru pare ca remanu cu totul neatinsu, candu e vorba de notiuni ca cele din fruntea acestoru sire.

Acei ce voru sa fericescu omenimea gresiescu candu combatu ceea ce este mai firescu in sinulu ei, si comitu o erore mare contra legiloru firesci. Erore, carea aplicata la individi este condemnata si impreunata cu pedepsele cele mai rigurose.

De aceste idei si nu de fanatismu suntenu condusi candu tienemu la natiunea si nationalitatea nostra si acest'a acceptamu sa o aiba fia care patriotu inaintea ochiloru.

Noi romanii inse cu deosebire sa aflamu in acesta o vocatione pentru apararea esistintiei unui factoru in societatea omenesca.

Trecululu, la care se adauge si anulu ce preste vre o eateva dile sa incheia, ne da o lectiune aspra, ca cu ce consideratiune sa fimu catra chiamarea ce o are unu poporu. Tota privirea nostra sa fia indreptata intr'acolo ca in viitoriu sa aducemu la valoare acesta chiamare, interesandune de radicare vietii nationali prin cultivarea sciintielor, literaturii, industriei, comerului, agriculturii si atotu ce inainteaza si nobiliteaza pre omu.

Prejudetiile ce mai esistu inca asup'a nostra voru disparé si acei ce eri si astadi mai canta cu despretiu, mane se voru rusina ei insisi de sine ca au comisu asiá ceva cu unu poporu, cu o natiune asemenea cu a loru.

Eveneminte politice.

Din partea de dincoci de Lait'a avemu se facemu cunoscutu ca brosiura lui Fajdajew, de carea amintiramu in numerulu trecut sub rubric'a Austri'a si Russi'a, a facutu sensatiune. Se dice ca acea brosiura a trecut prin censur'a statului (rusescu), si impregiurarea acest'a, precum si aceea ca autorulu ei e unu generalu, face pre lume a presupune ca brosiura e o scriere oficiosa. Generalulu Turr a aflu de bine a nu o trece cu vederea. Elu la ocaziunea sosirii sele in Aradu (4 Ian. n.) o au apostrofita cam cu urmatoarele cuvinte: „A nu vedé pericululu este orbia, a nu voi a-lu vedé aru fi amagire pecatosa.“ Mai departe dice ca trebuiescu repngnate agitatiunile venite de din afara. In launtru dice ca a tienutu socotela totu-deun'a de nisuintiele nationalitatiloru si ca magiarii nici odata nu au voitu sa absorba nationalitate. (Deca nu aru fi aplicabilu aici proverbiulu cu „mintea romanului cea din urma“).

Scirile din Dalmati'a suntu totu bune. Majestatea Sea a amnesiatu si pre Crivosciani in acel'a-si modu ca pre cei-alti Bochesi.

Ministeriulu celu nou din Franci'a e din partid'a stanga (a liberaliloru). Imperatorulu Napoleon III a facutu cu acest'a o revolutiune pacifica in imperiulu seu. Elu introduce parlamentarismulu in tota form'a si pune capetu regimului personale.

Din Rom'a vine scirea, ca Pap'a nu lasa intrunirea mai multor de 20 eppi la oalta, afara de congregatiuni (siedintie), pentru ca se nu vina in ispita a conspira asup'a infalibilitatii.

Spani'a inca nu si-a gasitu rege. Ministeriulu a demissionatu in corpore. Suntu temeri ca se va proclama in curendu republic'a.

Brasiovu. (Scire trista). Sambata in 20 Dec. st. v. a. c. se severu la romanii brasioveni unu actu tristu, festivitaea funebrala a meritului directoru si profesorulu gimnasialu, Gavriilu I. Munteanu. Acestu barbatu scumpu alu scolei si bisericii nostre, cuprinsu de o bola grea i si sistase activitatea sea de invetiatoriu alu tinerimei mai de unu anu de dile, iera in 17 Dec. a. c. i si dede sufletulu seu in manile creatorului, scapandu de tote suferintiele, care-lu cercetasera cu atata crudime. Scirea despre repozarea lui cuprinsera inimile tuturor romaniloru cu adenca intristare. Corpulu profesorulu si efori'a scolara, care se stradui-se, sa-i usiuredie in tempulu celu greu din urma modulu vietiei, facura acum tote pregatirile, spre a-lu immortaliza cu tota pomp'a cuviinciosa unui barbatu atatu de meritatu.

Sambata la 2 ore d. pr. tinerimea studiosa din scolele normale, gimnasiale, reale si comerciale, cu corpulu profesorulu si invetiatorescu si cu cele doue flamure scolare investate in dolin se posta inaintea casei directoriale, de unde avea sa pureda conductulu funebralu. Unu numeru considerabilu de cetatieni romani din tote clasele si de tote rangurile acceptau aci cu fetiele intristate, spre a da onorea cea mai de pre urma iubului loru conce-tatienu.

Cerulu era norosu si intunecat si tramitea fulgi desi de neva pre pamentu, pare ca deplangea si elu cu noi perderea acestui barbatu. La 2 1/2 ore porni carulu funebralu cu preotimea gr. or. din Brasiovu si impregiurimu in frunte, incungiuratu de 16 studenti cu facile, si de 10 profesori gimnasiali si urmatu de jelnicii urmasi ai repozatului si de numerosulu publicu, miscandu-se cu pasi lini pana la port'a bisericii st. Nicolae din Suburbulu Scheiu.

Aci fu radicatu sarcofagiulu pre mani de profesori si dusu printre tinerimea scolara asediata

in done rânduri până in biserică. După celebrarea serviciului bisericesc pentru immormentare tînu de pre amvonu rev. d. protopopu Ioanu Petricu o cuventare funebrala acomodata cestui casu tristu, desvoltându in genere ide'a despre nemurirea sufletului si atingendu in specie numeroşele merite ale reposatului pentru scôla si literatura, prin care s'a facutu nemuritoriu. După acést'a rostî din partea corpului profesoralu conectorulu Dr. I. Mesiot'a următoarea cuventare in memori'a fostului inventatoriu, colegu si amicu:

Tristi colegi si gelnici ascultatori!

„Desiertu e totu ce vede semetulu ochiu sub sóre,
Si nu e fericire deplina pre pamentu; —
Unu visu e ce-amagesce fiint'a muritório
Din óra cându se nasce si pâna la momentu.“
A. Muresianu.

Suflarea cea rece a mortiei, o suflare mai rece decâtu ghiati'a nordului, a planatu asupra orasiului nostru si a uscatu suculu vietiei organice, a stinsu fact'a ardietória a spiritului unui nobilu conationalistu, colegu, si amicu alu nostru!

Eata-ne adunati in acestu locasiu sântu, la o festivitate funebrala trista, spre a petrece la loculu de repausu remasitiele pamentesci ale multu iubitelui si scumpului nostru directoru gimnasiulu Gavriilu Munteanu.

Sunetulu doiosu si plangetoriu alu clopotului, care anuciã esirea din vietia alu acestui scumpu barbatu alu bisericeii si natiunei nôstre deceptã in inimile româniloru din Brasiovu si cu deosebire in sufletele profesoriloru, fostiloru sei colegi, simtiemintele cele mai doreróse de intristare si mahnire. Velulu celu morosu, care acopere astadi fetiele nôstre arata invederatu ca in inimile nôstre se petrece processulu acel'a fortunosu alu simtiemintelor doreróse, care sta sa ne impinga la desperatiune, cându vedemu, ca ce ne este mai scumpu mai iubit, ca printr'unu capriciu alu sortiei, se rapesce pentru totu-déun'a dela noi.

Si cine a fostu barbatulu, a cărui'a perdere ne pricinuesce atât'a durere si intristare? Cum se rectificã gelea nôstra?

La acést'a întrebare momentósa va raspunde mai curendu séu mai târdiu istori'a literaturii nôstre, care va insemná după cuviinta vietii acestui cultivatori alu oca in paginile scé. Iéru noi in acést'a stare suprimetóre a simtiemintelor atâtu de vii, acum cându după natur'a omenesca, suntemu atâtu de coplesiti de dorere, încãtu mai nu putemu dá acesti'a cuviinciósa espressione, sa ne multiamimu a aruncã o scurta privire asupra vietiei si activitãtii reposatului.

Directorele Munteanu, care ne-a parasitu, lasându-ne in atât'a gele, a fostu destinatu de providentia, sa servésca cá unu faru luminos pre calea intunecósa a vietiei intelectuale a multu cercatei nôstre nativni. Nascutu la a. 1812 in Vingardu, din parinti plini de religiositate si simtiu nobilu nationalu, Munteanu cá copilu, care dovedea un talentu invederatu pentru o cultura scientifica mai inalta fu destinatu pentru cariera de inventatoriu indiestratu cu sciintiele, care se puteau castigã pre atunci in institutiele cele mai inalte de cultura din patria. Munteanu cá june zelosu si cu energia de vointia, cautã sa folosésca cu talentulu si cunoscintiele sele bisericeii si natiunei sele. Dara fiindu ca in patria prin vitregitatea temporiloru sfer'a de activitate a inventatoriloru români erã fórtu restrinsa, merse cá sa respandésca luminile sele la confratii de dincolo de Carpati. Aci cá profesorulu la seminariile teologice din Buzeu si Argesiu se facu unu adeveratu apostolu alu adeverului si alu simtiului curatu crestinescu. Sementi'a cea buna si curata, care a aruncat'o elu aci in inimile junimei, a adusu tieriei ródele cele mai frumóse si mai folositorie, asiã încãtu si astadi se pronuncia cu pietate numele lui. Iéru cându audi din patri'a natala radicându-se sgotulu amelitoriu alu fortunei, ce amenintiã cu cotropire natiunea româna, in anulu fortunosu 1848, Munteanu parascesce plaiulu liniscitu alu sciintiei, si vine detesându pericululu vietiei, spre a lucrã impreuna cu cei-lati corifei ai natiunei la eliberarea scumpei sele nativni si bisericeii. După ce se liniscescu valorile revolutiunei civile elu cautã sa intemeidie unu paladiu de sciintie si cultura si pentru români gr. or. din Transilvani'a. Loculu priinciosu pentru acést'a lu si alu in mijloculu zelostiloru Brasioveni, cari impreuna cu Esc. Sea Par. Metropolitanu Andreiu Bar. de Siagun'a i da sucursulu necesariu, spre a deschide in an. 1850 aci Gimnasiulu, care cá o piramida arata

de departe vrednici'a acestui barbatu, care l'a condusu cá directoru de atunci si pâna in anulu acést'a cu o intielepciune rara.

Sa amintescu meritele lui pentru acestu institutu este de prisosu, de óre-ce suntu la toti cunoscute. Cine nu cunósce spiritulu celu blãndu si umanu, cu care lucrã pentru desvoltarea caracterului religiosu si moralu in tinerimea incredintiata conducerei lui? Cine nu scie cu câtu zelu si diligintia se straduiã a respandí între scolari sciintiele si simtiulu nationalu?

Care dintre noi colegii sei nu ne-amu convinsu de iubirea sea, cându ne conducea cu sfãtulu séu de barbatu mai esperlu in implinirea misiunei nôstre? Cine dintre reprezentantii si eforii scóteloru nôstre nu-lu are in própseta memoria pentru conclurarea sea neobosita la inaintarea scólei si a bisericeii? Si afara din oficiu, in vietii sociala, cine nu privea in reposatulu unu modelu de seriozitate si conduita adeveratu nobilu? Departe de acele spirite frivole, care privescu vietii acést'a numai cá o ocaziune spre a-si satisface placerile, reposatulu da prin esemplulu unei activitãti neobosite admirabile tuturoru, care se apropiã de densulu inboldu insulfetoriu, de a nu lasã se trecã nici unu momentu, fára sa puna o pétra la edificulu culturai natiunei si cu acést'a la desvoltarea omenimei intregu.

Dovéd'a despre activitatea sea neobosita spirituala suntu numeroşele opuri literare, in care depunendu cunoscintiele si simtiemintele sele adeverate si nobile, a lasatu posteritãtii unu tesauru de inventiaturu si indreptãri. Istori'a literaturii române ilu va numerã cu mãndria între intemeitorii ei.

Asifeliu a fostu acestu barbatu, ale cărui'a oseminte le conducemu cuprinsi de intristare la loculu de repausu. Fatigatu de atâtea lupte si infrãntu de ostenele, organismulu vitalu nu mai fú in stare sa adapostésca spiritulu celu energicu. Legea indomtabile a naturii se manifestã cu rigorositate si in organismulu acést'a tare, care slabindu patieniu câte putieniu, pâna se destruí cu totul, impedeã si cursulu vietiei spirituale.

Iéru noi colegii, amicii si convocatii sei, care printr'o conventiune indelungata, ne-amu deprinsu a lu privi cá parte intregitóre a nostria, cá spiritulu din spiritele nôstre, ne vedemu deodata lipsite de lumin'a lui.

Cá calatoriulu, care intr'unu restimpu indelungatu se deprinde, a împãrtasi cu tovarasiulu seu de drumu tóte bucuriele si tóte intristãrile, ce le infatisiedia drumulu, cându vede deodata prin mân'a fatalitãtii rapitu de lãnga sine pre amiculu si sotulu seu, cade deodata intr'o stare de melancolia si póte chiaru desperare, asifeliu si noi, colegii tei, scumpu tovarasiu, stãmu inaintea sarcofagului teu cuprinsi de durere si intristare. Simtiemintulu inabusitu alu inimei nôstre intristate stã se erumpa in esclamatiuni desperate acusându sórtea cea tirana a naturii omenesci, care ne rapesce deodata ce ne e scumpu si taie firulu vietiei unui individu tecmai cându acést'a după multe ostenele si trade s'a facutu mai folositoriu omenimei.

Pentru ce, o providentia! ne insufli acelu simtiu dulce de alipire cordiala cátra unu frate alu nôstru, déca ne este preserisu, a ne despartí de elu, cându ne este mai scumpu? Pentru ce ne este rezervatu acestu pacharu de amaraciune?

Dara pare ca audu vocea cunoscuta a reposatului, ca se radica din sarcofagu tonurile amicabile ale inventatorului i-mi strabatu audiulu.

Cum? Unu elevu alu meu se lasa a se stapani cu totul de simtiulu durerosu ce-lu insufli nimicitatea paruta a vietiei omenesci? Au dóra a uitatu de acele doctrine, care i le-amu impartasitu cá parinte, cá se-i servésca de indreptariu in vicisitudinile vietiei acést'a? Ai uitatu, cá déca si se discompune organismulu acést'a fisicu, faptele cele bune, care le-a seversitu sufletulu cuprinsu in acestu organismu nu moru, ci remãnu nesterse din memori'a omenimei, facendu, si nomele persónei, care le a impliniu neperitoriu si neuitaveru. — Da aci este motivulu consolatiunei nôstre. Stergeti lacrimile vóstre, iubiti colegi si jalnici ascultatori, recunósceci, ca numai partea peritóre din inventatoriu, colegulu, si amiculu nostru dispare dintre noi, iéru faptele nemuritóre viadia si voru via pururea între noi, pentru ca precum dice Horatiu, cu a cărui'a edare s'a ocupatu reposatulu mai pre urma si a cárei'a oda XXX, cartea III, o a comentatu asiã de frumósu, cá cându aru fi presimtitu

apropierea mortii sele póte dice si reposatulu despre sine si despre viati'a sea!

„Exegi monumentum aere perennius regalique situ pyramidum alius, quod non imber edax non Aquilo impotens possit diruere antinumerabilis annorum series et fuga temporum. Non omnis moriar, multaque pars mei vitabit Libitinam.“

Acum'a, cându ne luãmu ultimulu adio dela remasitiele lui pamentesci, se-i dicemu „Sai fia tierãna usióra si memori'a neperitóre!“

In fine inaintea criptei, in care se asediara osemintele reposatului esprimã octavianulu V. Mandreanu in cuvinte calduróse simtiemintele de mahnire si de recunoscintia ale tinerimei studióse cátra bunulu loru inventatoriu si parinte sufletescu. — Cu ochii plini de lacrimi se departã publicula emotionatu dicendu-i: „Se fia reposatului tierãna usióra si memori'a pururea via!“

X.

Lugosiu, 31 Decemvre 1869.

(Aunarea constituante a senatului scolasticu alu comitatului Carasiului.)

Dupa cum amu esperiatu din mai multe párti, se facu felu de felu de insinuatiuni fatia de activitatea unoru români aplicati in oficiu, — dara mai virtosu in privinti'a acelor'a cari n'au pregetatu a primí chiamarea de inspectoru scolari spre a esecutã dispusetiunile leg-i din anulu 1868, cumca adeca densii — fára nici o privire la trecutul si atitudinea loru — se voru folosi cá unu felu de instrumentu pre partea tendintieloru magiarisatórie si spre detrimentulu culturai poporului nostru romãnu.

Nu toti inse au judecatu si judeca astfelu unilateralminte, si fára de a-i pune la proba pre respectivii barbatu chiamati de a manuce oficiulu acést'a, pre cátu de gingasiu, pre atâtu de amenintatoriu principiulu de a ne conservã scótele nationale confessionali, indrasnescu spre dovedirea acést'a asertiuni a me provocã la módestele pareri ale unui bunu amicu alu meu, carele mi-au disu: „Omulu adeveratu nationalu in tóte locurile si posturile póte folosi natiunei sele; desaprobezu numai pre acei'a ce se dau de instrumentu in mânilu strainiloru in contr'a natiunei scé, dara nici odatu nu potu desaproba pre acei'a, cari ocupa veri unu postu între marginile moralei nationali, si cu scopu de a servi interesulu nationalu, de a ne face onóre; déca postulu aru fi chiaru veniuu, de locu ce ajunge pre mân'a unui omu despre alu cărui'a caracteru avemu garantia destula, — sumu securu ca elu va grigi sa nu se vatemé nimené.“

Aceste cuvinte mi le-amu insemnatu bine, si apretiuindu-le fórtu, le-amu tienutu in vedere, si le voiu tiené pururea cá unu felu de indreptariu, cu atât'a mai virtosu, cáci mi s'au datu ocaziunea bine venita de a me convinge despre adeverulu loru neintestabilu, asupra cărui'a mi i-au voiã cu permissiunea onorabilei redactiuni a pretiutului acestui diuãriu, — a atrage buna-voitóreã atentione a buniloru cetitori.

In 29. si urmatoriele zile ale lunei lui Decembre c. nou, Domnulu protosincelu Mirone Romanu in calitatea sea, cá inspectoru de scóle, si — inaugurã activitatea, si cu ocaziunea adunãrei constituante a senatului scolasticu comitatensu, ocupãndu presiulu deschisa prim'a siedintia prin o cuventare rostita mai intãiu in limb'a oficiósa magiara — după cum este usulu (? R.) in comitatu, ce i fa comunicatu comitele supremu, — apoi terminãndu acést'a, tienú o cuventare si in limb'a romãna, a-i cárei'a insemnatate fiindu destulu de chiara de a se poté deduce cele premise, — nu potu intrelasã a nu o produce in tóta estensiunea ei, cá se cunósca veru cine care suntu simtiemintele d-sele fatia de instructiunea poporale si preste totu de conservarea scóteloru nôstre confessionali: candu dice: „Domniloru! Nu potu perde din vedere nici macaru pre unu minutu acea impregiurãre: ca eu me aflu in midiloculu unui comitatu a cărui'a poporatiune in mare preponderantia e romãna, e de unu sãnge si-mi place a crede ca e de o anima si de o aspiratiune cu mine. Amu venitu dloru in midiloculu d-vóstre intr'o misiune, potu se dicu, sublima; amu venitu cu o dorintia ferbinte, cu resolutiune firma, de a pune in aplicãre tóte acele mijlóce, care după starea de astadi a lucruriloru suntu potrivite de a reversã lumin'a inventiaturii si a promovã cultura poporale in tóte unghiurile acestui comitatu. Traimu Dloru! in acele tempuri, unde consolidarea trebiloru publice e încã numai la inceputulu ei, unde animele, mare parte,

sunt încă agitate pentru suferințele trecutului și pentru grija viitorului, unde încrederea foarte cu greu, dar difidința pre-uriosă se poate castiga. — In impregiurari de aceste e cu greu a sta în fruntea vreunei trebi publice, mai ales deca acea e o institutie de totu noua. Eu totu-si me amu resolutu a primi sarcina de inspectoru scolasticu in comitatulu acest'a, pentruca amu fostu și sumu totude-un'a gal'a a duce tote sacrificiele pentru promovarea culturii poporului nostru. Nu creda se esiste omu cu anima buna pentru sörtea poporului, care se nu intimpine cu via bucuria dispusetiunea legei, prin carea e decretulu obligamentulu generalu de a ambli la scöla. — Detorinta mea Dloru carea dörescu a o impartu cu Dvöstra, e: a efectui acest'a conditiune neaparata pentru lüminarea poporului, pentru promovarea culturii lui și pentru prosperarea chiaru și in cele materiali. Dörescu, ca in comitatulu acest'a, döpa esirea primulu periodu alu educatiunii scolastice, sa nu se mai alle nici macaru unu copilu, care se nu scie carte și care se nu lia celu putiennu pe gradalu incepetorulu alu culturii, alu civilizatiunii. — Acest'a e conditiunea, acest'a e singur'a garanti'a pentru fericirea poporului. In lips'a acesteia tote alte incercari ne potu conduce numai la rezultate momentane, si in cele multe intemplari la pericle. — Voescu a intimpin'a cu spiritulu impaciuirii unele ingrigiri, cari ici colea se arata ca si candu intentiunea legislatiunii si a guvernului aru fi surparea scöloru confessiunali, la cari mai alesu pre noi respectivii privescu cu multa jalusie. Söntu in stare de a ve asigur'a Dniloru, ca ingrigirea si temerea acest'a, mai alesu in form'a in care unii din adinsu o inbraca, e cu totulu nefundata. — Legislatiunea si guvernulu postesse se avemu pretotindene scöli bune, instruate, si administrate bine; da insa deplina libertate confessiunilor de asi conserva caracterulu confessiunale alu scöloru sale, numai cätu acele se fia apte pentu scöplu educatiunii cu bagare de söma la obligamentulu generalu de a inveti. Deca se voru delatur'a prejudetiele, vointi'a cea buna a comuneloru si va aff'a midilöce de a face se infloresca treb'a educatiunii scolastice, fara a fi chiaru de lipsa a se desbraca scölele de caracterulu loru confessiunale. — Onorati-me Dloru eu încrederea Dvöstre; datimi mana de ajutoriu; succurritimi in launtru si pre afara cu svaturile si esperinti'a Dvöstra si eu tare credu ca cultur'a poporale in comitatulu acest'a va luä unu sböru care va fi in stare de a multiami tote interesele. Me recomendu bunavointiei Dvöstre, Dnii mei, si cu acest'a adunarea prima a senatulu scolasticu constituante o dechiaru de deschisa. —

Candu sumu convinsu: ca aceste manifestatiuni ori care altu romanu investitu cu postulu ce a primitu Dlu protosincelu nu l'aru fi potutu enuncia mai espressu, me incumetu a deduce deplina garantiä pentru scölele nöstre din comitatulu Carasiului submanuate d-sele, ma chiaru speru si mi place a crede ca dela neobosit'a activitate a Dsale, — dar' nu altucumu si a nesuintieloru, dealt'a parte depinde: ca scölele nöstre de siguru voru avé unu viitoriu mai splendidu, ca cultur'a poporului va prosper'a, secerandu fructele dorite — fara se avemu töma, ca ni se voru straforma scölele din confessiunale, in asiä numite comunale *), cari intru adeveru ne-aru periclitä totu ce este mai sätü adeva: „limb'a si nationalitate a.“

Dintre obiectele ce s'au pertractatu aci in acestu senatu, amu numai se amintiescu aceea impregiurare: ca protocolulu siedintieloru in comitatulu Carasiu se póta si in limb'a romana, pentru a carui'a compunere sä alesu unu notariu romanu. — afara de aceste amu observatu, cumca membrii senatulu scolasticu ce mai toti suntu dirigatori romani, in desbateri si vorbiri se folosescu numai de limb'a romana, dreptu döveda, ca in comitatulu Carasiului totusi limb'a si nationalitatea romana nu este asiä de ignorata, ca pre aiürea, d. e. precum se intempla in comitatulu Temesiului, unde romanii cá membrii comitetulu comitatensu, ma cu durere amu facutu aceea esperintia, ca in senatulu scolasticu comitatensu pãna si dignitarii nostri bisericesci, cari nu pregetara a luä parte activa cá membrii senatulu vorbira mai de une-dile unguresce. Dealtmintrea nici potu pricepe, cumca adeca protopopii si preotii nostri ce tréba au in acelu senatu, si cine i-au autorisatu de a luä parte in afaceri contraste cu interesele bisericesci, — scolare ale romaniloru, a-siu doru se sciu ca cine i-au alesu pre sätiele

loru de reprezentanti ai unei corporatiuni ce are chiamarea a decide numai despre trebile scöloru, „c o m u n a l i“, de öre-ce asiä scimu, ca din partea consistorieloru nöstre diecesane in acesta corporatiune nu s'au delegatu nici unu membru, precum m'amu si convinsu, ca in senatulu scolasticu comitatensu alu Carasiului, din preotimea nöstra — nici macaru unulu n'au fostu, — pãna candu in alu Temisörei acurgu protopopii si asesorii consistoriali dintr'o indepartare de mai multe mile, si figuréza ca „t a n ä c s o s“ vorbindu unguresce, si spriginindu motiunile colegiloru unguri! — *)

S p i n u.

Proposetiunea prezentata de Dr. B. S z a b ö in siedintia comitetulu comitatensu a Albei superiöre, in privint'a epidemiei de vite, despre care amintiescu si corespondenti'a nöstra din Elisabetopole, publicata in nr. trecutü, söna:

„Ilustre Domnule comisariu regescu!
Inclitu comitetu comitatensu!

Inclitulu comitetu mi a predatu propunerea facuta de dlu jude L. Barth'a, privitoria la mesurile cele vechie politiene, spre aprobare.

— Cu elaborarea acestoi proiectu au fostu insarcinati dlu jude L. Barth'a L. Apor si fisiculu secundariu Alb. Reich; si s'a intemplat la ocaziunea aceea, candu inclitulu comitetu pentru efectuirea acelu proiectu si ridicara vocea, ca numai atunci se voru poté luä mesuri bune contra epidemiei de vite, candu institutiele contumaliile voru sta nemijlocitu sub ministeriulu r. ung. cá judecatori'a politica. Dupa vre o câteva luni ne amu si bucuratu de implinirea cererei nöstre.

E batatoriu la ochi, cá tote incordările, de secolu facute, pentru sugrumarea epidemiei de vite au ramas fara rezultatu si incercările de curare iera-si namai incercări. Ordinatiunile ministeriale referitörie la sugrumarea epidemiei, care au statu sub control'a publicitatiei, au avutu rezultatu si tote provocările in privint'a acest'a au contribuitu la ajungerea scopului; si impartasirile mele in caus'a disa, facute in 3 ani de dile, suntu de a se intielege in direptiunea acest'a.

Aprobarea subcomitetulu contine tote cele mesuri, care inpedeca inprastierea epidemiei; contine o procedere detailata, carea debue comisiunea epidemiei de vite a o implini; ea marchiéza modalitatile referitörie la epidemia viteloru si fipséza diferenti'a intre epidemia de vite si arsur'a de splina.

Medicii au instructiuni oficiöse forte pre largu, inse tote suntu pre voluminöse. Si Dr. L. Grosz amintiescu in opurile sele de arsur'a splinei, ne indrepta inse in privint'a intrebuintierei practice la doctrine populare, dintre care cea in anulu 1863 in trei limbi publicata e observavera. Prelanga tote estea inse eu recomendu aprobarea subcomitetulu, elaborata cu deosebire de Alb. Reich, si propunu a se transmite inaltulu ministeriu, spre a se traduce, sub auspiciile institutulu pentru cur'a viteloru in tote trei limbile patriei cá sa se póta cu successu folosi de comune, cu deosebire inse de fia-ce preotu si invetiatoriu.

De presentu dönesce epidemia viteloru in comitatulu pestanu, — încätu ne este cunoscutu, si in döce comune din comitatulu Uniadörei.

E verisimile ca in comitatulu pestanu s'a introdusu din Moldov'a, in comitatulu Uniad. din Romania mica prin vama vulcanului.

Acest'u e unu documentu, ca de câte ori erumpe epidemia viteloru in Romania, de atâtea ori o capetämu si noi; si de vreme ce s'a deschisu drumulu feratu Sucéva=Iassi=Romanu vomu capetä pre acelu neplacutu öspe mai usioru si mai de multe ori, cáci fara voia ne potu molipsi vitele nöstre ömeni colectori din tieri, in care dönesce epidemia, prin vestminte si altele.

Metoda prin care s'aru poté scapa atât'a Romania cáti si Trannia de epidemia viteloru o am aretatu dejä de multe ori, si mai pre urma prin scrierea mea cea mica cu datulu 5 Iuniu a. tr.

Am cetitu despre caletorii oficiöse in Belgi'a cu scopu de a studiä monopolulu de tabacu si debue se märturisescu, ca me suprime esperinti'a, candu vedu, ca nici unu professoru dela vre-o universitate nu-si ia ostenäla a cercetä locurile, unde se

*) Deca ii alege poporul de ce sa nu mérga? acest'a insa nu cshide respectarea limbei proprie.

nasce originea epidemiei. Cood infectum, factum fieri potest, viitorulu ne va aretä.

Esperinti'a si cunoscintiele ne arata fara indoiela, ca epidemia viteloru si are originea in stepele cele immense ale Rusiei, unde e asiä de dömestica, încätu döpa ori si care incetare iera-si de nou se nasce si se respändesc; cáci eu privescu de causa capitala a epidemiei cáldur'a cea mare, care in Russia adese ajunge 40° Reaumur. Multe vite peru pre câmpurile cele acoperite cu ierba mai inalta de o jumetate de stängenu. Mortaciniile precum si alte relatiuni locale contribuescu iera-si la perirea altoru vite; pre lâng'a acesteia mai vine ierba cea grasa, care din anu in anu se putredesc; din acesteia miasme se dövölta apoi substantia böleloru molipsitörie.

Unu progresu observaveru ne arata impregiurarea, ca in Americ'a döpa curatirea carnei de pre ösele viteloru tatate, se scaldä in unsöre si se baga (carnea) in buli ermetice si cu astofeliu de carne se face negotiu insemnatu. La folosire cata-timea de lipsa cuprinsa in legaturi si curatita in o apa, de sare si unsöre, liferéza o bucata asiä de estina si nutritöre, încätu carne de acest'a americana in Hamburg e mai estina decâtu e carnea la noi.

De vreme ce epidemia si are originea in stepele Rusiei, nu aru fi cu scopu a infintiä in loco macelarii döpa metoda celoru americane si peile ale lucrä ascemenea acolo; a se opri cu totulu importulu de vite din partile disa, cáci noi avemu numai dauna dela importu.

Realisarea acestui proiectu cu greu va dá de contradiceri.

Deca regimulu respectivu nu se va interesä de o astofeliu de procedere, atunci de siguru ca se voru aff'a pentru acela negotiu considerabile intreprindietori si societäti.

Lucrulu e seriosu dela natura si merita preucugtare; togmai pentru insemnetatea economica tiennu de oportunu a trage atentiunea ministeriului la realisarea acestui proiectu, de vreme ce e cunoscutu ca regimelö europene au scrisu milliöne pentru unu medicamentu siguru contra epidemiei.

Deca propunerea ast'a se spriginesc, atunci scaparea de epidemia viteloru se poté efectui prin pacine spese.

Lumin'a publicitatiei cáti si starea sciintieloru de astadi mi suntu asigurantiä, ca va veni tempulu in care nu vomu avé causa a tremurä de frica epidemiei viteloru. Unu congressu de barbati competentu aru poté aduce lucrulu la maturitate, aru poté delaturä pedecelö eventualmente si speculantiloru contrari li s'aru inchide calea.

Macedo-romanii si grecii.

Prob'a cea mai evidentä ca grecii si ecurile lorü miserabili de aici nu potu suferi sa veda prindindu radecini romanismulu in fiii Pindului, in romanii multu tempu uitati, este ca se misca atâtu in strainetate grecimea, cáti si la noi fiii ingasati ce si dicu si ei lorü fii ai Pindului si cari au gasitu organu demnu de densi: o föia ingalata, cárei'a nici fost'a politia cu töta bun'a-vointia n'a pututu sa-i gaséca musterii cari sa o cetésca.

O alta proba de necesulu si inrentatirea greciloru este chiaru acesta petitiune ce s'a prezentatu fostulu ministru alu instructiunii publice si pre care a aprobat'o acelu ministru. In fati'a unoru dövedi cá acestea cari se dau de cátra siepte sute romani macedoneni, neimpusi de nime, miscati numai de recunoscintia, teretorele ce se dau sa musce pre ascunsu n'au decâtu sa taca.

Domnule ministru!

Astadi candu pre la töte comunele romäne de aici a inceputu a strabate sementi'a de studiu limbii nöstre nationale, pentru care nici cá credeamu ca suntu litere romäne, ca limb'a nöstra, are literatura cá sa se scrie; astadi, candu in comun'a nöstra n'avemu inca fericirea de a avé invetiatori de limb'a nöstra cu töte acesteä vedemu pre copiii nostri ca au inceputu a pronuncia cuvinte de pre cártile romäne si a scrie câte-va vorbe si numele lorü, mai cu söma cetescu din Istoria Sacra, audimu si intiegemu atâtu noi cáti si ei cari suntu in fraged'a elate, si ne bucurämu multu pentru acest'a. Cunoschemu si vedemu prin însusi ochii nostri cáta putere are limb'a materna si cáta facilitate da copiiloru a studiä; pentru acest'a v'amu si rugatu sa ne tramiteti invetiatoriu pre d. Apostolu Teodorescu.

Ma că se ajungem și noi a ascultă numele lui Dumnezeu laudându-se în biserică în limbă noastră, dorim să avem și preotul român și cărțile bisericesti române: pentru această țară trimitem pre Georgiu Perdicchi din partea comunei noastre care învețiându puterea carte română dela învățtorul Avel lei anume I. Tomescu asta vrea ne-a învețiatu câte scrieri și elu pre feciorii nostri; acum dăru 'lu trimitemu că sa înveție aci căta carte le trebuie pentru a se face preotul în comparațiune cu părțile noastre; apoi aprovizionându-se cu cărțile necesare pentru biserică sa se întoacă în patri'a noastră că sa-lu hirotonisim preotul alu comunei; ve rugăm dle ministru că sa-lu puneti într'o scôla după cum cunosceti Escelenti'a vöstră conformu cu misiunea sea, și fiindu ca este seracu și fără mijloce pecuniare sa le acordati cele necesare pentru învățătura.

Avendu deplină convicțiune ca rugămintele noastre se voru luă în considerațiune, avem onôre a ne subsemnă cu respectu și stima cuviincioasă.

Ai d-vöstră prea plecati notabili ai comunei Perivoli din Epiru.

Urméza 700 de subsemnături.

„Tr. Carp.“

Aer'a nouă în Franci'a.

Sub titol'a ast'a aflăm în „N. Fr. Bl.“ următoarele:

Press'a din Franci'a a observatu o contenire mare facia cu fazele dezvoltării interne, și a tratatu, după alegerea membrilor parlamentului încercările de reformatiune ale imperatorului, cu recela, că se nu dicem cu neîncredere. Se întielege de sine, ca nu vorbim de tîenut'a neîmpacitorilor.

Si organele conservativ-liberale s'au rezervatu. Act'u celu din urma a lui Napoleone, prin care se invita Ollivier, a formă din midiloculu parlamentului unu cabinetu nou și pre care diurnalele parisienne 'lu numescu auror'a unei ere noue, însemnéza, ca ghiati'a opiniunii publice în Franci'a e sparta, ca lumea politica din Parisu au începutu la strămuntarea fundamentala a sistemului.

Se întielege ca nu presedintele cabinetului, nici colegii sei au produsu acestu favorabil reavântu a opiniunilor.

Timpurile acele au trecut, în care persône singurate se absorbă, încrederea lumii politice, pentru de a împacă numai cu numele lor inimile miscute de speranță.

Ministeriul lui Ollivier întrece în însemnătate toate crizele ministeriale a unui stat parlamentaru. Denumirea lui Ollivier însemnéza în momentul de facia o programa politica de o importantia necalculabila, o programa, nu opulu a acelu barbatu, care e chiamatu elu realiză, nici productulu unei partide politice, ci care e dictatulu pretensiunilor de viață a natiunii franceze.

Simburele acestei programe e: „pacea estera, — estinderea libertății individuale și a municipiilor; decentralisatiune și guvernare proprie. E de observatu, ca program'a lui Ollivier, care e acceptata de imperatorale francisilor, nu contine frase laudaroșe de ale asiă numitei „grande nation“ cu care atatu diplomati'a cătu și Napoleone însusi obicinuiu a afectă poporul. Midilócele lui Ollivier, precum e departarea judecatorielor pentru securitatea publica (politi'a), autonomi'a comunelor, judecatori'a juratorilor pentru pressa, juriu pentru delicta, stergerea timbrelor pentru diurnale etc., sunt practice pentru de a melioră atatu starea morala, cătu și cea materiala a poporului.

Din toate acestea se vede, ca presedintele ministeriului din Franci'a cunósce cestiunile timpului, dela care depinde viitoriulu fericitu a statelor.

Elu si'a aruncatu privirea asupr'a scaderilor sociale; se încerca a-si ajunge scopulu prin economi'a, cultura poporului.

Descățarea pressei, libertatea cugetelor, va se dica recunósșerea pressei de celu mai aptu mijlocu pentru cultura poporului.

Preste totu debue a numim program'a noului cabinetu mai multu sociala, decâtu politica. Togmai aci jace însemnătatea programei, nu numai pentru Franci'a ci pentru tota Europ'a și lumea civilizata; căci realizarea acestei programe în Franci'a nu va rămâne fără resunetu și în alte state învecinate.

Francisii simtu și prevedu toate aceste; noi nu-

mai asiă întielegem multiamirea diurnalelor parisienne, cu care saluta cabinetulu celu nou.

Varietăți.

* * * Junimea studioasă română din Viena va serbă în noptea dela 31 Dec. spre 1 Ianuaru (1870) ajunulu anului nou în palatiulu „Schönborn, Josefstadt.“ — Gratulăm și noi junimei din departare, postindui ajungerea dorintielor seie nobile!

* * * „Speranti'a“ fôia literaria-bisericésca din Aradu în nrulu dela 15/27 Decembre a. c. încunoscintiéza publiculu despre încetarea sea, în termeni plini de indignatiune. Acesta indignatiune este justificata, căci în adeveru încetarea mentinuta e unu indice reu despre zelulu celu putiennu cătra cetire. Ne place a ne aréta numerositatea noastră, aru fi bine sa arátăm și unu numeru crescendu alu literaturii noastre de ori-ce ramu. În locu sa mergem înainte începem a pasi înapoi.

(†) Polixen'a R. Fogarasu nascuta Orghidanu nu se mai afla între cei vii! Dându-si sufletulu în mânilor atotopotintelui au încetatu în dens'a a palpită un'a din cele mai nobile inimi.

Dorerea acelor'a carii prin referintiile sociale și naturale au statu în legatura cu acestu angeru adormitu, e mare. — Nemesuraveru și sfasiatôre e înse dorerea doiosului ei sotiu, a cărui deplina fericire dens'a a fostu; nu mai mica e dorerea a greu cercatei vedove și mame, a fratelui a surorilor și tuturor rudeniilor repausatei. Unulu înse este căruia vitregă sôrte îi au rezervatu acestu dorere pentru timpii viitori, și acest'a este uniculu fiu iubitu, Victoru, carele în etate de unu anu abiă de câte-va ori numai au potutu eschiamă dulcele nume „Mama.“

Repausata în etate de 21 ani — și după un'a casatoria fericita de 3 ani — domineca în 2 Ianuaru 1870 la 2 ôre deminétia, împartasita fiindu mai înainte cu sfintele taine au adormit în domnulu.

Remasitiile pamentesci se voru asiadi Mercuri în 5 Ianuaru a. c. la 9 ôre antemeridiane — în cimierulu gr-or. din locu, spre eterna odihna — Alb'a Carolina, în 2 Ian. 1870.

* * * Denumiri. Vice-presedintele dela tabl'a regia din M. Osiorheiu dlu Ang. Lassel, se aude ca e denumitu consiliaru la tribunalulu supremu și în loculu densului e denumitu vice-presedinte consiliariulu (assessorulu) dela tabl'a reg. din M. Osiorheiu Iosefu Schneider.

* * * Alegerile comunale în Brasiovu, ne spune „H. Ztg.“ de vineri, au esitu astufeliu: 89 sasi, 38 români, 19 magiari, 3 greci și 1 israelitu.

* * * Diligenți'a între Brasiovu-București, în tempulu dela 1 Novembre pâna în ultim'a Aprile plăca (din Brasiovu) la optu ôre dimineti'a; în celelalte luni la șese ôre dimineti'a.

* * * Numai acei'a potu plântă tabacu pentru trebuinți'a proprie, cari se însinua spre acestu sferitu pâna în 15 Ianuaru st. n. la respectiv'a antistia comunale.

* * * În Alb'a Iuli'a audim ca a aparutu o fôia nouă în limb'a germăna intitulata: „Echo aus Siebenbürgen.“

* * * Nenorocire. În salinele din Ogn'a ni se spunea septamân'a trecuta, ca unu taietoriu camu cu capulu a mâna lucră în apropierea unde se coboreau sârile taiate din unu departimentu nou deschisu alu băiei. Indrasnel'a acest'a o plati bietulu omu cu vieti'a, căci din nenorocire unu darabulu de sare (de 100 puncti) cadu pre elu și irupse unu umoru și cöstele din acea parte. S'a vaietatu odata și a muritu!

* * * (În Macedonia,) districtulu Ochrid'a, comun'a Gropisi, a deschisu scôla romanésca junele romanu Demetriu Cosmescu: deocam-data are 70 elevi, daru s'au înacrisu 140. A isbutitu se introducea în biseric'a comunei limb'a română, de-si grecii facu infame intrige. D. ministru alu cultelor de buna sêma va ajută cu placere scôla din Gropisi. („Informatiuni bucurescene.“)

* * * Municipalitatea din Iassi a datu camerei o pe itiune, prin carea cere cladierea unei linii de drumu de feru dela Iassi pâna la Prutu. Lini'a acest'a are a se împreună cu o linia rusésca.

* * * (Contele Bismarck) luăiera-si asupr'a sea conducerea ministeriului și tîenú un'a conferintiă cu ambasadorulu francezu și austriacu.

Invitare de prenumeratiune

la opulu istoricu intitulatu:

„Vechi'a metropolia ortodoxa romana a Transilvaniei, suprimerea și restaurarea ei.“ — (unu tomu.)

Déca strabunii nostri s'aru fi ingrigitu mai bine pentru însemnarea actelor loru nationali, bisericesti și politice, a vietiei loru proprie: astadi nu amu mai fi necessitati a orbécă întru întunecatu mai fără nici unu picu de lumina propria, fiindu avisati la licuriturile ce abiă ni le impartasiescu alte lumini straine, și cu atât'a mai putiennu amu fi devenitu în fatal'a positiune, de a ne vedé chiaru și originea și nationalitatea disputându-se de cătra cei straini. Ei bine, déca ei din cause mai multu mai putiennu justificatôrie, nu-si putura implini detorinti'a acest'a fatia cu sine și cu posteritatea: urméza că și noi străepotii loru, inca se stămu cu mânilor în sinu și se lasămu pre urmatorii nostri în aceeasi întunecime ôrba despre actele noastre? Acei'a inca se mai potu escusă cu vitregitatea temporiloru sub cari gemura pentru neactivitatea loru în asta directiune; dara noi cesti de astadi ôre cu ce ne-amu mai scî escusă pentru nepasările noastre? Nimic'a chiaru nu aru vorbi pentru, ci tôte în contr'a noastră, încatu ne-amu face vinovat de blaste-mele cele mai meritate ale descenditorilor nostri.

Pre lângă acestea se scie în comunu, ca venitoriulu unui poporu, că și alu unui individu, resulta esentialmente din presintele și trecutul aceluia; cum vomu puté deci resólve noi problemele venitoriulu nostru, déca nu ne vomu scî presintele și trecutul, și acestea cum le vomu scî déca nu ne vomu adoperă a le însemnă cu tota serioșitatea și acurateti'a?

Eca dara totu atâtea cause pentru de a fi activi pre tôte terenele vietiei noastre nationale, pentru de a ne însemnă tôte actele mari și mici, spre binele nostru și alu urmatorilor nostri!

De atari convingeri eră petrunsu subscrișulu cându se apucă de compunerea opului seu: „Vechi'a metropolia ort. română a Transilvaniei, suprimerea și restaurarea ei“, carele terminându-se déjà și facendu-se dispusetiunile necesare pentru de a se pune sub tipariu, și ia voia a-lu recomandă onor. publicu românulu spre bine voitôrea primire și caldurós'a spriginire a aceluia.

Opulu acest'a istoricu, precătu bisericescu pre atatu și nationalu, de sine statatoriu, contine date istorice despre metropoli'a prementionata, și anumu: 1) despre esistenti'a, originea, pusetiunea, jurisdicțiunea, și metropolitii vechiei metropolii a Transilvaniei, dela începutu pâna la supinare-i, prin care se dovedesce ca ea e un'a din cele mai antice metropolii de astadi; 2) se espunu tôte încercările, nesuintiele, toti pasii căti îi facura românii ortodocsi pentru restaurarea vechiei loru metropolii, și 3) se aréta tôte actele ce urmara dela restaurarea metropoliei amentite pâna în tempulu de facia, pre scurtu: opulu susu mentionatu cuprinde în sine întreg'a istoria a vechiei metropolii ardeleni, dela începutu pâna astadi, încatu acest'a se pôte scî din datele ce ne stau la dispusetiune.

Pôte ca inca și mai de multu aru fi trebuitu se iése cartea acest'a la lumina, inșă scim ca ad impossibilia non datur obligatio.

Cartea acest'a va cuprinde camu la 25—26 cöle, va avé formatu placutu în 8-vu, și va esî de sub tipariu cam pre la mijloculu lui Martiu 1870 cându se va puté tramite on. prenumeranti.

Pretulu unui esemplariu este numai 1 fl. 50 xr. v. a. unu pretu destulu de moderatu facia cu cuprinsulu și voluminasitatea cărții, și prenumeratiunile sunt de a se tramite la subscrișulu celu multu pâna în finea lui Martiu 1870.

Sa biu în 23 Decembre 1869.

Nicolau Pope'a.

Protos. archid.

Burs'a de Viena.

Din 27 Decembre 1869. (8 Ian. 1870.)

Metalicele 5%	60 75	Act. de creditu	264 50
Imprumut. nat. 5%	70 75	Argentulu	120 65
Actiile de banca	746	Galbinulu	5 79